

В. В. Городиська

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

УПРОВАДЖЕННЯ АРТ-ТЕРАПІЇ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

У статті розкрито сутність і зміст естетотерапевтичної технології «арт-терапія» та її різновиди, зосереджено увагу на технології арт-терапії у корекційно-педагогічній діяльності сучасного вихователя, що в комплексі передбачає педагогічне лікування, пропагування здоров'язберезувальних цінностей дітей через засоби художньої діяльності та мистецтва.

Досліджено, що застосування арт-терапії в дошкільній освіті сприяє збереженню або відновленню здоров'я дітей і їхній адаптації до умов дошкільного закладу, а безпосередня арт-терапевтична діяльність, здійснювана вихователем, уможливує гармонізацію якісного розвитку особистості через сприяння її самовираженню й самопізнанню.

Акцентовано на ефективності таких видів арт-терапії у закладі дошкільної освіти, як: імаготерапія, танцювально-рухова терапія, бібліотерапія, казкотерапія, драматерапія, кінотерапія, мульт-терапія, лялькотерапія, музикотерапія, фототерапія, пісочна терапія. Проведення в закладі дошкільної освіти таких видів арт-терапевтичної роботи дає вихователю змогу з'ясувати причини певних відхилень у поведінці та діяльності дітей і водночас відкривати у них щось нове, глибше пізнавати та краще розуміти їх, розвивати відносини з ними й адаптувати вихованців до життя в соціумі.

Доведено, що використання засобів мистецтва арт-терапією здійснює: лікування і психокорекцію за допомогою малювання, ліплення, музики, фотографії, кінофільмів, книг, акторської майстерності тощо; емоційне виховання дошкільнят і врегулювання наявних конфліктів; досягнення позитивних змін в інтелектуальному, соціальному, емоційному й особистісному розвитку дитини.

Узагальнено, арт-терапія дає змогу, ненав'язливо спостерігаючи за дитиною упродовж її спонтанної творчості, краще пізнати її життєві цінності й особистісні інтереси, індивідуальні риси, відчуття настрій. Творча арт-терапевтична діяльність гармонійно поєднує виховний, розвивальний, діагностичний і корекційний впливи, створюючи підґрунтя для налагодження довірливих емоційних взаємин із дитиною, сприяючи її подальшій ефективній соціалізації.

Ключові слова: арт-терапія, діти дошкільного віку, арт-терапевтичні заняття, імаготерапія, танцювально-рухова терапія, бібліотерапія, казкотерапія, драматерапія, кінотерапія, мульт-терапія, лялькотерапія, музикотерапія, фототерапія, пісочна терапія.

Постановка проблеми. В умовах трансформації українського суспільства зростають вимоги до підготовки вихователів, здатних не лише на високому рівні впроваджувати сучасні технології у професійну діяльність, а й забезпечити цілеспрямоване психолого-педагогічне сприяння повноцінному розвитку дітей дошкільного віку.

Сьогодні дошкільна освіта генерує щоразу нові ідеї, впроваджуючи у практику роботи ЗДО інноваційні педагогічні технології. Однією з них актуалізується естетотерапевтична технологія «арт-терапія» [18].

Сучасні науковці наголошують, що найважливішим для процесу становлення дошкільника є його якісний розвиток, особистісна активність, яка проявляється у різноманітних видах дитячої творчості.

Власне, цей аспект увиразнює освітня програма «Впевнений старт» у рубриці «Характеристика психологічної зрілості дошкільника». Тут окреслено характеристику якісного особистісного розвитку

дитини, що виявляється у практичній діяльності: грі, пізнавальній, художньо-образній діяльності (малюванні, ліпленні, аплікації, конструюванні, співі, слуханні музики, хореографічних рухах, танцях, інсценізації) – як на репродуктивному (за зразком), так і на творчому рівнях [11, с. 34].

Творча активність дошкільника упродовж зазначеної діяльності сприяє формуванню в нього насамперед елементарних уявлень про свій внутрішній світ, тобто про думки, почуття, мрії, бажання, мотиви, плани, ідеали, цілі, прагнення, позитивному ставленню до нього, а також утвердженню світогляду на засадах інтелектуальної й емоційної сприйнятливості, оптимістичної налаштованості дій, думок, переживань, намірів [11, с. 33–34].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему становлення особистості дошкільника, її якісного розвитку розглядали такі науковці, як І. Бех [2], С. Ладивір [9], О. Кононко [7],

Т. Піроженко [12], Т. Поніманська [14], Т. Фасолько [17] та ін.

На теоретичному рівні педагогічний феномен формування особистості дошкільника шляхом його творчої діяльності досліджує О. Сорока [16]; методичні аспекти технології арт-терапії висвітлює І. Ільченко [5], О. Колпакчи [6], О. Копитін [8] та ін.

Незважаючи на певну теоретичну й методичну розробленість означених питань, сутність і значення арт-терапії для дітей дошкільного віку, специфіка її різноманітних видів залишаються все ще недостатньо дослідженою, що й зумовило вибір теми нашої наукової розвідки. Її **метою** є обґрунтування ефективності технології арт-терапії та її видів для особистісного розвитку дитини-дошкільника.

Виклад основного матеріалу. В Енциклопедії освіти арт-терапія визначається, по-перше, як складова частина психотерапії, по-друге, як «лікувально-профілактична й корекційна діяльність із використанням синтезу галузей наукових знань – педагогіки, психології, мистецтва, медицини» [4, с. 29]. Ще донедавна арт-терапія застосовувалася виключно у психотерапевтичній практиці. Останнім часом зростає стрімкий інтерес до квінтесенції різних видів мистецтва, а також до їх комплексного застосування з метою психолого-педагогічного впливу на дитину, корекції її поглядів на життя, діяльність, творчість, поведінку тощо. Сьогодні дедалі більше поширюється новий напрям арт-терапії – педагогічний, що передбачає корекційно-педагогічну діяльність вихователів, т. зв. педагогічне лікування, пропагування здоров'язбережувальних цінностей через засоби художньої діяльності та мистецтва. Поняття «арт-терапія» в науково-педагогічній літературі тлумачиться як турбота про позитивне емоційне самопочуття і психологічне здоров'я дитини чи колективу дітей із використанням засобів художньої діяльності [5, с. 7].

В останні десятиліття у науково-педагогічній літературі, періодичних виданнях представлено доволі широкий спектр теоретико-методичних рекомендацій щодо проведення арт-терапевтичних занять із дітьми дошкільного віку. Зосередимося детальніше на сутності поняття «арт-терапія» та його видах.

Як зазначає І. Ільченко, арт-терапія – це «комплекс теоретичних і практичних ідей, нових технологій, різноманіття зв'язків із соціальними, психологічними й педагогічними явищами» [5, с. 7].

Зі свого боку, О. Федій розуміє її як «терапію мистецтвом, турботу про душу дитини за допомогою мистецтва». Арт-терапія охоплює широку палітру творчих видів діяльності: від зображальної до театралізації [18, с. 48].

Використання засобів мистецтва арт-терапією має на меті: по-перше, лікування і психокорекцію за допомогою малювання, ліплення, музики,

фотографії, кінофільмів, книг, акторської майстерності тощо; по-друге, емоційне виховання дошкільнят і врегулювання наявних конфліктів; по-третє, досягнення позитивних змін в інтелектуальному, соціальному, емоційному й особистісному розвитку дитини.

Іншими словами, *метою* застосування арт-терапії в дошкільній освіті є збереження або відновлення здоров'я дітей і їх адаптація до умов дошкільної установи, здійснювана вихователем гармонізація розвитку особистості через сприяння її самовираженню й самопізнанню.

Основними *завданнями* арт-терапії фахівці вважають: діагностику, лікування, зцілення, психокорекцію, реабілітацію, психопрофілактику, а також розвиток особистості.

Для реалізації перелічених *завдань* спеціалістам із арт-терапії необхідно:

- уможливити дітям соціально прийнятний вихід агресивності й негативних почуттів шляхом роботи над малюнками, картинами, скульптурами, що стають своєрідними безпечним способом спрямувати зайву енергію в корисне русло, так би мовити, випустити «пару» і розрядити напругу;

- полегшити процес лікування дітей шляхом використання певних художніх образів та уявлень, які дають змогу усунути наявні внутрішні конфлікти та переживання;

- реалізовувати матеріал (продукти художньої творчості дітей) для інтерпретації та діагностичних висновків, адже саме перший увиразнює душевний стан дитини;

- підвищити самооцінку дошкільника.

Дуже важливо у технології арт-терапії забезпечити передовсім спонтанний вияв емоцій, почуттів і переживань дитини упродовж її творчого процесу. Адже йдеться насамперед про оздоровлення дитини, а не про оцінювання її професіоналізму у галузі різьбярства, поезії, образотворчого, музичного чи драматичного мистецтва.

Творчий характер арт-терапевтичних занять дає вихователю змогу з'ясувати причини певних відхилень у поведінці та діяльності дітей і водночас відкривати у них щось нове, глибше пізнавати та краще розуміти їх, розвивати взаємини з ними й адаптувати вихованців до життя в соціумі. Терапія шляхом творчого самовираження спрямована на ліквідацію тих чи інших негативних симптомів, станів, на гармонійний розвиток дитини через пізнання себе та формування гуманістичного світогляду [3].

Очевидно, що арт-терапія за сучасних умов може розглядатися як технологія створення та використання різних творів мистецтва з метою передачі почуттів, емоцій та інших проявів психіки дитини; як інструмент для дослідження і гармонізації її внутрішнього світу. Реалізація методів арт-терапії, за В. Соловйовою, забезпечує:

а) формування відносин взаємного прийняття й емпатії; б) можливість вільного особистісного самовираження й самопізнання; в) підвищення адаптаційних здібностей особистості, зниження її втоми та напруженості; г) налагодження позитивної емоційної атмосфери [1].

Окрім зцілення художньою творчістю, сьогодні інтенсивно розвиваються й інші напрями арт-терапії: імаготерапія, танцювально-рухова терапія, бібліотерапія, казкотерапія, драматерапія, кінотерапія, мульт-терапія, лялькотерапія, музикотерапія, фототерапія, піскова терапія тощо [18, с. 48].

Стисло охарактеризуємо кожен із перелічених різновидів арт-терапії.

1. *Імаготерапія* – (лат. *imago* – образ) у педагогіці означає корекційний вплив через відповідний образ, театралізацію. Мета означеної технології – допомогти дитині навчитися розуміти себе і жити впорядковано й організовано передовсім із самою собою, а також із іншими дітьми, пізнавати навколишній світ за законами краси й людяності.

В освітньому процесі ЗДО вихователі застосовують такі прийоми імаготерапії, як: аналіз літературних творів, переказ і драматизація народних казок, театралізація оповідань, творів класичної та сучасної драматургії, виконання ролей у спектаклі.

2. *Танцювально-рухова терапія* як один із видів арт-терапії використовує рух, танці для розвитку соціального, когнітивного, емоційного й фізичного життя дитини. Основне завдання танцювальної терапії – спонукання до виразних спонтанних рухів, завдяки яким розвивається рухливість – не лише фізична, а й емоційна. Танцювально-рухова терапія застосовується для подолання багатьох проблем (скажімо, емоційних і міжособистісних конфліктів, страху перед невдачею, відсутності комунікативних навичок, заниженої самооцінки тощо).

3. *Бібліотерапія* передбачає лікування книгою, дитячою літературою й охоплює спектр арт-терапевтичних напрямів діяльності: казкотерапію, ігротерапію тощо. Змістова канва вдало підібраних книг зумовлює чудовий профілактичний і терапевтичний вплив на дітей, стимулює у них позитивні та приборкує негативні настрої. Читання відповідних книг уможливорює профілактичний вплив на здорових, терапевтичний – на хворих дітей.

4. *Казкотерапія* переносить дітей у т. зв. терапевтичне казкове середовище, казкову атмосферу, світ фантастичних мрій, вигадок, осяяних таємничістю. Упродовж комплексу казкотерапевтичних сеансів у ЗДО в дітей дошкільного віку формуються моральні цінності, активізується їх інтелектуальний та емоційний розвиток. Казки сприяють подоланню страхів, невпевненості, тривожності, депресивності, оскільки на прикладі

казкових героїв навчають дошкільнят не тільки фантазувати і мріяти, а й приймати нестандартні рішення у реальному світі, відмежовуючи його від уявного.

5. Основні компоненти *драматерапії* – театр, гра, акторська майстерність, рольові ігри та сценки з нестандартними умовами, пов'язані з певними подіями чи героями сюжетів казок, – сприяють набуттю дитиною необхідних комунікативних навичок і швидкій адаптації до навколишнього світу. Сутність цього напрямку полягає у здатності викликати у дошкільнят відповідні емоції, почуття й переживання, а також формувати у дітей уміння їх чітко характеризувати, виражати й контролювати.

6. У найдоступнішій формі лікує душу дитини засобами кіномистецтва *кінотерапія* як один із популярних видів арт-терапії. За допомогою спільного перегляду фільму можна уобразити відображення певної скрутної життєвої ситуації, в котру потрапила дитина, і запропонувати розв'язання наявної проблеми.

7. *Мульт-терапію* сьогодні вважають особливим самостійним видом мистецтва, який передбачає міжнародну мову спілкування дітей і дорослих усього світу. У мультиплікації, котра є найближчою за своїм змістом до світу дитинства, завжди домінують гра, злет фантазії, можливість реалізувати будь-який задум тощо. Дитяча мультиплікація дає дитині змогу висловитися та бути почутою.

Як особлива технологія мульт-терапія уможливорює споконвічне бажання дорослих допомогти дітям, а також вічну мрію дітей про всемогутність, чаклунство та безсмертя. Таке поєднання особливо уобразнюється тоді, коли діти й дорослі разом починають створювати мультфільми [15, с. 189].

8. Ще одним видом арт-терапії, який використовує корекційно-педагогічний вплив ляльки на дитину, її емоційний світ, є *лялькотерапія*. Завдання лялькотерапії численні: 1) допомогти дитині усунути нездорові переживання; 2) зміцнити психічне здоров'я вихованця; 3) розвивати мовленнєву компетентність і дрібну моторику рук пальців дошкільника; 4) урегулювати конфліктні ситуації у групі ЗДО. Відомо, що діти дошкільного віку зазнають суттєвих труднощів у ЗДО: у них відстежують багато різноманітної симптоматики переживань (невизначене мовлення, страхи, боязнь, несміливість, невпевненість у собі тощо). Наприклад, однією із найбільш поширених дитячих проблем є невиразне мовлення. У таких вихованців проявляються надмірна сором'язливість, ніяковість перед іншими дітьми. Тому для перших дуже важливо приховати цей недолік від інших. І в цьому дітям найкраще допоможе лялька (причому як для дівчаток, так і для хлопчиків), адже, уявляючи себе казковим персонажем, дитина немовби «програє» певні ролі, імітуючи того чи

того героя, висловлюється від його імені, сама постаючи оповідачем.

Власне, тому вихователів й необхідно допомогти дитині «відкритися» (самовиразитися) через технологію лялькотерапії, аби краще зрозуміти стан дошкільника, заглянути в його душу, збагнути переживання й почуття, водночас уникаючи активного педагогічного втручання задля ліквідації наявної проблеми.

У лялькотерапії використовують різноманітні види ляльок: ляльки-маріонетки; пальчикові ляльки; тінюві ляльки; мотузкові ляльки; площинні ляльки; ляльки-рукавички; ляльки-костюми [10].

9. *Музикотерапія* ґрунтується на своєрідному лікуванні музикою, піснею, музикуванням. Розрізняють пасивну (де дитина лише слухає музичні твори, які позитивно впливають на її здоров'я та загальне самопочуття) й активну (де дитина сама активно бере участь у музикуванні, співах, рухах) музичні форми. Пасивна музикотерапія включає прослуховування музики, спрямоване на звільнення, очищення від хвилювань, усунення психоемоційного напруження, формування художньо-естетичних смаків дошкільника.

Активні форми – вокалотерапія й інструментальна терапія – передбачають цілеспрямовані педагогічні дії не лише з метою вивчення співу й опанування музичного інструменту, а й з ознайомлення зі своєрідністю окремих музичних мелодій, ритмів, техніки їх виконання тощо.

Очевидно, що для дошкільників більш ефективною вважається активна форма музикотерапії, хоча у комплексі з пасивною вони обидві сприяють не лише пізнанню азів музики, а й коригуванню певних дисгармонійних станів, усуненню легкої збудженості, підвищеної тривожності чи низької самооцінки дитини. Загалом музикотерапевтичні засоби швидко поліпшують самопочуття дітей, оптимізують їх настрій, додають бадьорості.

10. *Фототерапія* також тлумачиться фахівцями як своєрідний засіб самовираження, самопізнання, соціалізації та емоційно-чуттєвого виховання людини [8].

У закладах дошкільної освіти сучасні вихователі щоразу активніше впроваджують фототерапевтичну технологію і провадять лікувально-корекційні заняття з дітьми за допомогою фотографій. У складі арт-терапії фототерапія виконує діагностувальну, розвивальну або психопрофілактичну функції.

Розрізняють перегляд старих і зроблених оригінальних нових фотографій. Відповідно до тематики занять у ЗДО доцільно переглядати старі сімейні фотографії або навчати дітей створювати своєрідні авторські. Окремий цілющий ефект роботи з фотографією – описовий, коли вихователь увиразнює, супроводжуючи показ фото певною розповіддю.

На думку О. Копитіна, основним змістом фототерапії є «сприймання або створення фотографічних образів, яке доповнюється обговоренням і різними видами творчої діяльності (образотворчою діяльністю, рухом і танцями, драматизацією, художнім описом тощо)» [8].

Фотографію сьогодні вважають однією з форм ігрової діяльності у ЗДО. Діти дуже люблять групу фотографію у приміщенні або на вулиці, в парку, музеї, школі чи бібліотеці, вони обирають положення стоячи, сидячи, лежачи, граючи, співаючи, малюючи, імітуючи радість чи сум, відображаючи захоплення чи невдоволення один одним, посилаючи повітряний поцілунок чи демонструючи байдужість, триумф переможця чи гіркоту невдачі.

Фотографія якоюсь мірою постає самопрезентацією дитини – у певному образі, у реальній групі дітей, у ролі постановника власної прем'єри чи групового міні-спектаклю. Для створення різноманітних фотографій сьогодні зазвичай використовують такий інструментальний засіб, як сучасний гаджет – смартфон, і дедалі рідше – традиційний професійний фотоапарат.

Отже, технологія фототерапії забезпечує подвійний ефект: по-перше, шляхом спільного перегляду сімейних старих фотографій; по-друге, через створення нових історій у групі ЗДО, що не лише викликає у дітей сплеск бурхливих емоцій, а й відновлює в пам'яті пережиті спогади, враження, почуття, водночас заспокоюючи дошкільнят і спонукаючи до створення спеціальних фото з метою обговорення і пробудження нових почуттів, формуючи вміння релаксувати. Тому мистецтво фотографії сьогодні можна зарахувати до арсеналу арт-терапевтичних зображальних, театральних і музичних засобів.

11. За допомогою технології *піскової терапії* доцільно розвивати емоційно-почуттєву сферу дошкільника, оскільки цей вид арт-терапії забезпечує умови для індивідуально-творчого вияву особистості під час роботи в пісочниці. До речі, творча діяльність вихованців у пісочниці є досить незвичною і навіть нетрадиційною. Піскова терапія передбачає різноманітні маніпуляції з піском: дитина «їздить» рукою по піску, «ходить» пальчиками, здійснює «приземлення літаків», будує фортеці, пагорби, гірки, мости, бере в руку пісок і випускає його, малює на ньому, використовує іграшки, фігурки людей і тварин, живі квіти, гілочки дерев, прокладає русла озер і річок тощо.

Цікаво, що пісок гіперактивних дітей урівноважує, скутих розслабляє, тривожних заспокоює, агресивних утихомирює. Тому піскова терапія – це унікальна можливість дослідження свого внутрішнього світу за допомогою безлічі різних засобів: мініатюрних фігурок, води, піску, іграшок тощо. Вихователям доцільно проводити ігри-заняття

й ігри-казки з піском, спрямовані на корекцію відхилень в особистісному розвитку дітей, які відчують свободу і безпеку самовираження.

Зазначимо, що, граючись у піску, діти не створюють навколо себе зайвого галасу й безладдя, зважають на думку товаришів, навчаються проявляти делікатність, увічливість, люб'язність, скромність, товариськість тощо [13].

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи, можемо констатувати, що сьогодні технологія арт-терапії та широкий спектр її видів є вкрай затребуваними й необхідними у роботі вихователя ЗДО. Практичний досвід арт-терапевтичної роботи з дітьми особливо потрібен тим педагогам, які працюють із гіперактивними вихованцями. Тож сучасним вихователям ЗДО необхідно на високому професійному рівні оволодіти технологією арт-терапії в усіх зазначених різновидах, застосовуючи їх до дітей дошкільного віку, котрі потребують насамперед урівноваження, заспокоєння, умиротворення.

Арт-терапія дає змогу, ненав'язливо спостерігаючи за дитиною упродовж її спонтанної творчості, краще пізнати її життєві цінності й особистісні інтереси, індивідуальні риси, відчути настрій. Творча арт-терапевтична діяльність гармонійно поєднує виховний, розвивальний, діагностичний і корекційний впливи, створюючи підґрунтя для налагодження довірливих емоційних взаємин із дитиною, сприяючи її подальшій ефективній соціалізації.

Список використаної літератури:

1. Арт-терапевтичні техніки у роботі практичного психолога: рекомендації щодо використання арт-терапевтичних технік у роботі практичного психолога закладів освіти. URL: https://static.klasnaocinka.com.ua/.../art_terapiya_u_roboti_psihologo.
2. Бех І. Виховання особистості : у 2-х кн. Кн. 1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади. Київ : Либідь, 2003. 280 с.
3. Використання арт-терапевтичних технологій у роботі практичного психолога. URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-art-terapevticnih-tehnologij-u-roboti-prakticnogo-psihologa-117875.html>.
4. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред. В.Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Льченко І.С. Арт-терапія : навчальний посібник. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с.
6. Колпакчи О.С. Арт-терапія: курс лекцій : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 288 с.
7. Кононко О. Соціально-особистісний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) : навчальний посібник. Київ : Освіта, 1998. 255 с.
8. Копытин А.И. Техники аналитической арт-терапии: исцеляющие путешествия. Санкт-Петербург : Речь, 2007. 144 с.
9. Ладивір С. Поле ціннісних орієнтацій старших дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2015. № 8. С. 11–15.
10. Лялькотерапія. URL: <https://studfile.net/preview/5601417/page:7/>.
11. Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку / Н.В. Гавриш, Т.В. Панасюк, Т.О. Піроженко, О.С. Рогозянський, О.Ю. Хартман, А.С. Шевчук ; за заг. наук. ред. Т.О. Піроженко. Київ : Українська академія дитинства, 2017. 80 с.
12. Піроженко Т.О. Особистість дошкільника: перспективи розвитку : науково-методичний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 140 с.
13. Пісочна терапія для дітей дошкільного віку URL: <http://udnz15.org/statti/pisochna-terapiya-dlya-ditej-doshkilnogo-viku.html>.
14. Поніманська Т. Виховання людяності: технологічний аспект. *Дошкільне виховання*. 2008. № 4. С. 3–5.
15. Силко Р.М. Мульт-терапія як технологія виховання дітей. Активна мульт-терапія. *Серія: Педагогічні науки*. 2014. № 120. С. 188–190.
16. Сорока О.В. Арт-терапія: теорія і практика : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Астон, 2014. 195 с.
17. Фасолько Т.С. Розвивальні можливості особистісно-орієнтованих технологій та їх використання в роботі з дітьми дошкільного віку. *Методика початкового навчання і дошкільного виховання*. 2011. Вип. 8. С. 400–404.
18. Федій О.А. Естетотерапія : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2012. 304 с.

Horodyska V. Introducing art therapy as an innovative technology to preschool education institutions

The article is discussed the essence and content of aesthetic therapy technology «art therapy» and its varieties, focused on technology of art therapy in the correctional and pedagogical activity of the modern educator, which in the complex provides pedagogical treatment, promoting the health-saving values of children's activity through the means of art.

It has been researched that the use of art therapy in preschool education promotes preservation or restoration of health of children and their adaptation to the conditions of preschool institution, and the direct art-therapeutic activity carried out by the caregiver makes it possible to harmonize the qualitative development of the personality by promoting its self-expression.

Emphasis is placed on the effectiveness of such types of art therapy in preschool education, such as: immagotherapy, dance and motion therapy, bibliotherapy, fairytale therapy, drama, cinema, cartoon therapy, puppet therapy, music therapy, phototherapy, sand therapy and their brief analysis. Carrying out such types of art-therapeutic work in a preschool institution enables the educator to find out the causes of certain deviations in the behavior and activity of children and at the same time discover something new in them, learn more and understand them better, develop relationships with them and adapt the children to life in society.

It has been proved that the use of art means of art therapy provides: treatment and psycho-correction through drawing, modeling, music, photography, films, books, acting, etc.; emotional education of preschool children and settlement of existing conflicts; achieving positive changes in the child's intellectual, social, emotional and personal development.

Generally, art therapy enables unobtrusively watching a child through her spontaneous creativity, to better know her life values and personal interests, individual traits, and to feel the mood. Creative art-therapeutic activity harmoniously combines educational, developmental, diagnostic and corrective influences, creating a basis for establishing trusting emotional relationships with the child, contributing to its further effective socialization.

Key words: *art-therapy, children of preschool age, art-therapeutic classes, immagotherapy, dance-movement therapy, bibliotherapy, fairy-tale therapy, drama, cinema, cartoon therapy, puppet therapy, music therapy, phototherapy, sand therapy.*